Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion

Rhestr Wirio Cyngor ac Asesiad Milfeddygol Ar Fferm Cymorth TB

Pwrpas yr ymweliad ar y fferm yw i chi, y milfeddyg wneud y canlynol:

- trafod y sefyllfa o ran Twbercwlosis (TB) ar y fferm â'r ffermwr a rhoi cymorth
- rhoi gwybodaeth bellach i'r ffermwr am y clefyd a'r broses sy'n gysylltiedig ag achosion o TB
- rhoi cyngor ar fioddiogelwch a diogelu'r fuches rhag cyflwyno TB a'i ledaenu
- asesu a chynghori'r ffermwr ar opsiynau yn y dyfodol o ran parhad busnes (pe bai o dan gyfyngiadau)
- ymchwilio i'r ffordd y caiff y fferm ei rheoli a bioddiogelwch ar y safle er mwyn asesu'r risg o ledaenu'r clefyd a rhoi cyngor ar sut i leihau risgiau
- nodi ffynonellau posibl, ffactorau risg ac amcanion ar gyfer cael gwared ar y clefyd ar y daliad a diogelu'r ardal leol a gwneud argymhellion i'r ffermwr a'r Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion (APHA) a Llywodraeth Cymru
- rhoi cyngor i'r ffermwr ar arfer gorau i leihau'r tebygolrwydd o achosion eraill o TB.

Fel arfer, dylai o leiaf 70% o'r ymweliad gael ei dreulio ar fynd ar daith o amgylch y fferm, cerdded ar hyd y ffiniau lle y bo modd, a thrafod problemau a nodwyd gyda'r ffermwr.

Ni fwriedir i'r rhestr wirio ganlynol fod yn rhagnodol ond dylai dywys y sgwrs ar rai o'r materion pwysicaf o ran TB. Rydym yn eich annog i wneud argymhellion ar gyfer cymryd camau gweithredu pellach os credwch fod ymyriad penodol a allai helpu i ddileu achos o TB neu leihau'r risg o achosion eraill.

Dylech chi a cheidwad y fuches lofnodi'r ffurflen hon fel cofnod o'r sgwrs a'r ymweliad. Dylid rhoi copi caled wedi'i lofnodi i geidwad y fuches fel y bydd ganddo/ganddi grynodeb o'r argymhellion ar gyfer camau gweithredu. Dylid anfon copi arall i APHA (gweler y cyfeirid yn y nodyn cyfarwyddyd a atodir).

Manylion y Fferm

Enw Ceidwad y Fuches:	
Cyfeiriad:	Cod Post:
Enw/Cyfeiriad y Perchennog (os yw'n wahanol):	
Manylion Cyswllt y daliad:	
Rhif y Daliad:	
Math o ddaliad (prif):	
Rhif achos TB:	
Rhif WS Sam Cymorth TB:	
Math o ymweliad: Dilëwch fel y bo'n briodol	Achos / Achos wedi dod i ben/Cadw TB Allan
Dyddiad yr ymweliad:	

		Ydy	**Nac ydy**
Y prawf TB - a yw ceidwad y fuches yn deall	a. Canlyniadau profion a'u heffaith ar y statws TB presennol	☐	☐
	b. Cyfyngiadau TB, os ydynt yn gymwys	☐	☐
	c. Yr amserlen ar gyfer archwiliad post mortem PCR/ meithriniad ac arwyddocâd y canlyniadau hyn, os yw'n gymwys	☐	☐
	ch. Sensitifrwydd y prawf (gan gynnwys dehongliad safonol/llym) ac adweithyddion amhendant	☐	☐
	d. Pa fath o brawf fydd y prawf nesaf a'i ddyddiad	☐	☐
Math o fuches a busnes fferm - a ydych wedi ystyried ac ymchwilio:	a. Maint y fuches a'i math	☐	☐
	b. Gofynion parhad busnes	☐	☐
Glanhau a diheintio	a. A yw'r ffermwr yn ymwybodol o'r gofyniad i ddefnyddio diheintydd a gymeradwywyd ar gyfer TB yn unol â'r gyfradd wanhau gywir?	☐	☐
	b. A yw'r ffermwr yn ymwybodol o'r gofyniad i ddychwelyd y slip ar ffurflen BT05, os yw o dan gyfyngiadau?	☐	☐

Nodiadau

Cysylltiadau, ffynonellau cyngor a hyfforddiant defnyddiol

Llawlyfr i ddiogelu iechyd eich gwartheg 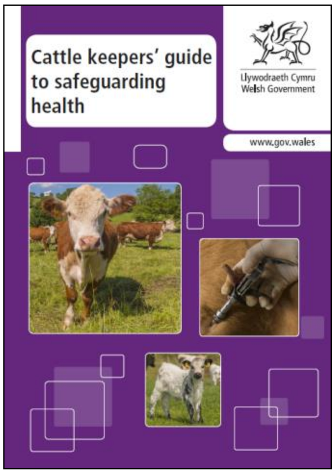 	**Gwefan Llywodraeth Cymru ar TB mewn gwartheg** 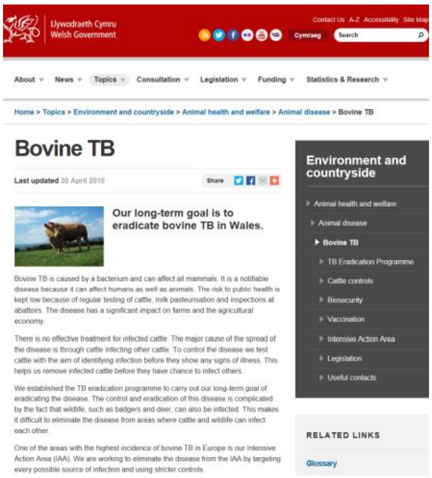
Delio â TB yn eich buches 	**Gwefan GOV.UK ar TB mewn gwartheg** 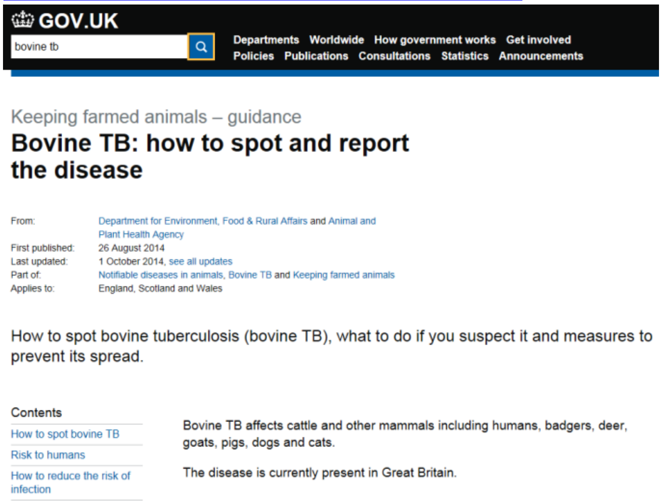

Ffactorau risg a mesurau rheoli

1. Gwartheg – symudiadau

A ydych wedi adolygu...?	**A yw'r ffactorau risg hyn yn chwarae rôl ar y fferm hon?**	**Ydyn**	**Nac ydyn**	**Os ydynt, a all y fferm ddefnyddio'r mesur(au) rheoli hwn/hyn a awgrymir?** Os yw'n ymweliad achos, ystyriwch **a fydd** y fferm yn eu defnyddio, neu os yw'n ymweliad achos wedi dod i ben, ystyriwch **a wnaeth** y fferm eu defnyddio.	**Gall** - bob amser	**Ar y cyfan** - yn amlach na hanner yr amser	**Yn rhannol** - llai na hanner yr amser	**Na all** - byth
Gwartheg - symudiadau **Cyflwyno gwartheg** (i gynnwys y nifer a'r math a gyflwynir mewn amgylchiadau normal ffynhonnell/ffynonellau y gwartheg, pa mor agos yw ffynhonnell y gwartheg a brynwyd at achosion o TB, oedran y gwartheg, math o fesurau ataliol, manteision AI a buches reoledig)	Prynu gwartheg yn rheolaidd			A all y fferm fabwysiadu polisi buches reoledig drwy fagu gwartheg eu hunain?				
	Gwartheg newydd a brynwyd (e.e. gwerthiannau gwasgaru)			A ellir cynnal profion cyn symud ar yr holl wartheg newydd cyn eu cyflwyno i'r fuches?				
	Cyflwyniad uniongyrchol o wartheg a brynwyd i'r fuches			A ellir ynysu'r gwartheg newydd a brynwyd a chynnal profion ar ôl symud arnynt cyn eu cyflwyno i'r fuches?				
	Defnyddio teirw llogi			A all y fferm ddefnyddio AI neu ei tharw ei hun?				
	Nodiadau ar argymhellion a chamau gweithredu y cytunwyd â nhw							

2. Gwartheg - cyffiniol

A ydych wedi adolygu...?	A yw'r ffactorau risg hyn yn chwarae rôl ar y fferm hon?			Os ydynt, a all y fferm ddefnyddio'r mesur(au) rheoli hwn/hyn a awgrymir[1] Os yw'n ymweliad achos, ystyriwch **a fydd** y fferm yn eu defnyddio, neu os yw'n ymweliad achos wedi dod i ben, ystyriwch **a wnaeth** y fferm eu defnyddio.	**Gall** - bob amser	**Ar y cyfan** - yn amlach na hanner yr amser	**Yn rhannol** - llai na hanner yr amser	**Na all** - byth
		Oes	**Nac ydyn**					
Gwartheg - cyffiniol **Cymysgu buchesi a chyswllt â gwartheg eraill** (i gynnwys defnyddio tir pori comin neu dir pori a rennir, cyswllt uniongyrchol â gwartheg ffermydd cyfagos, gwartheg yn dychwelyd o sioeau neu farchnadoedd, defnyddio ardaloedd buarth a rennir neu gyfleusterau profi a rennir)	Cyswllt â gwartheg ffermydd cyfagos			A all y fferm gynnal ffiniau diogel er mwyn atal cyswllt trwyn wrth drwyn a chrwydro gyda gwartheg ffermydd cyfagos?				
	Defnyddio tir pori a rennir			A all y fferm osgoi defnyddio tir pori a rennir?				
	Nodiadau ar argymhellion a chamau gweithredu y cytunwyd â nhw							

3. Gwartheg - haint sy'n weddill

<table>
<tr><th rowspan="2">A ydych wedi adolygu...?</th><th colspan="3">A yw'r ffactorau risg hyn yn chwarae rôl ar y fferm hon?</th><th rowspan="2">Os ydynt, a all y fferm ddefnyddio'r mesur(au) rheoli hwn/hyn a awgrymir?

Os yw'n ymweliad achos, ystyriwch a fydd y fferm yn eu defnyddio, neu os yw'n ymweliad achos wedi dod i ben, ystyriwch a wnaeth y fferm eu defnyddio.</th><th rowspan="2">Gall - bob amser</th><th rowspan="2">Ar y cyfan - yn amlach na hanner yr amser</th><th rowspan="2">Yn rhannol - llai na hanner yr amser</th><th rowspan="2">Na all - byth</th></tr>
<tr><th></th><th>Oes</th><th>Nac ydyn</th></tr>
<tr><td rowspan="4">Gwartheg - haint sy'n weddill

Hanes o achosion o bTB a chynnal profion yn y fuches (gan gynnwys presenoldeb Anifeiliaid heb adwaith pendant a gwartheg risg uwch eraill a bod yr holl brofion yn gyfredol)</td><td>Gall presenoldeb cyson gwartheg heb adwaith pendant achosi risg uwch</td><td></td><td></td><td>A all y fferm ddifa gwartheg heb adwaith pendant yn wirfoddol?</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Ynysu anghyflawn o wartheg heb adwaith pendant</td><td></td><td></td><td>Mae'n ofyniad statudol bod yr holl wartheg heb adwaith pendant yn cael eu hynysu.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Profion anghyflawn neu hwyr.</td><td></td><td></td><td>A all y fferm gwblhau'r holl brofion fel y trefnwyd, gan gynnwys profion gamma os yw hynny'n briodol?</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="8">Nodiadau ar argymhellion a chamau gweithredu y cytunwyd â nhw</td></tr>
</table>

4. Moch daear

A ydych wedi adolygu...?	A yw'r ffactorau risg hyn yn chwarae rôl ar y fferm hon?	Oes	Nac ydyn	**Os ydynt, a all y fferm ddefnyddio'r mesur(au) rheoli hwn/hyn a awgrymir?** Os yw'n ymweliad achos, ystyriwch **a fydd** y fferm yn eu defnyddio, neu os yw'n ymweliad achos wedi dod i ben, ystyriwch **a wnaeth** y fferm eu defnyddio.	**Gall** - bob amser	**Ar y cyfan** - yn amlach na hanner yr amser	**Yn rhannol** - llai na hanner yr amser	**Na all** - byth
Moch daear **Cyswllt â bywyd gwyllt** (i gynnwys lleoliad brochfeydd a charthfeydd moch daear, systemau pori a ddefnyddir a chyswllt posibl ar dir pori, mesurau ataliol wrth bori ar dir pori a chyflenwad dŵr ar y tir pori, cyswllt uniongyrchol ac anuniongyrchol posibl o fewn adeiladau'r fferm, beudai, storfeydd bwyd a silwair, ac arferion bwydo eraill a allai annog moch daear, er enghraifft bwydo rhywogaethau eraill ar y tir pori megis porthwyr isel ar gyfer wŷn neu borthwyr adar hela.	Cyswllt gwartheg (uniongyrchol ac anuniongyrchol) â moch daear ar dir pori			A all y fferm roi mesurau ar waith er mwyn atal cyswllt â moch daear ar dir pori – a ellir ffensio o amgylch brochfeydd a charthfeydd moch daear?				
	Cyswllt gwartheg (uniongyrchol ac anuniongyrchol) â moch daear mewn adeiladau fferm			A all y fferm ddiogelu storfeydd porthiant i atal moch daear rhag cael mynediad atynt?				
				A all y fferm ddiogelu storfeydd/claddfeydd silwair i atal moch daear rhag cael mynediad atynt?				
	Gall moch daear gael mynediad at lyfleoedd mwynau a/neu gafn porthiant/dŵr			A ellir codi cafnau porthiant, llyfleoedd mwynau a chafnau dŵr oddi ar y ddaear i atal moch daear rhag cael mynediad atynt? *(Gydag ystyriaeth ar gyfer uchder y cafn dŵr lle mae defaid yn cyd-bori).*				
	Nodiadau ar argymhellion a chamau gweithredu y cytunwyd â nhw							

Gadawyd y dudalen hon yn wad a gellir ei defnyddio i dynnu llun o'r buarth er mwyn helpu i nodi pwyntiau mynediad gan foch daear a bywyd gwyllt eraill i adeiladau ac ati.

5. Anifeiliaid eraill

A ydych wedi adolygu...?	A yw'r ffactorau risg hyn yn chwarae rôl ar y fferm hon?			Os ydynt, a all y fferm ddefnyddio'r mesur(au) rheoli hwn/hyn a awgrymir? Os yw'n ymweliad achos, ystyriwch **a fydd** y fferm yn eu defnyddio, neu os yw'n ymweliad achos wedi dod i ben, ystyriwch **a wnaeth** y fferm eu defnyddio.	**Gall** - bob amser	**Ar y cyfan** - yn amlach na hanner yr amser	**Yn rhannol** - llai na hanner yr amser	**Na all** - byth
		Oes	**Nacydyn**					
Anifeiliaid eraill A oes da byw neu anifeiliaid domestig eraill ar y fferm?	Da byw eraill a gyd-leolir (er enghraifft, camelidau, moch, geifr a cheirw)			A all y fferm gadw'r rhywogaethau da byw eraill yn ddiogel oddi wrth y fuches wartheg?				
	Anifeiliaid domestig eraill (cathod)			A all y fferm gadw anifeiliaid domestig yn ddiogel oddi wrth y fuches wartheg?				
	Nodiadau ar argymhellion a chamau gweithredu y cytunwyd â nhw							

6. Anuniongyrchol

A ydych wedi adolygu...?	A yw'r ffactorau risg hyn yn chwarae rôl ar y fferm hon?	Oes	Nac ydyn	Os ydynt, a all y fferm ddefnyddio'r mesur(au) rheoli hwn/hyn a awgrymir? Os yw'n ymweliad achos, ystyriwch **a fydd** y fferm yn eu defnyddio, neu os yw'n ymweliad achos wedi dod i ben, ystyriwch **a wnaeth** y fferm eu defnyddio.	**Gall** - bob amser	**Ar y cyfan** - yn amlach na hanner yr amser	**Yn rhannol** - llai na hanner yr amser	**Na all** - byth
Anuniongyrchol I gynnwys rheoli slyri a thail, offer a rennir, contractwyr, staff y fferm ac ymwelwyr	Gwasgaru slyri neu dail ar dir pori			A all y fferm osgoi rhoi gwartheg i bori ar dir pori am o leiaf 60 diwrnod ar ôl gwasgaru slyri neu dail?				
	Offer a rennir ar gyfer gwasgaru slyri neu dail			A all y fferm osgoi defnyddio offer a rennir ar gyfer gwasgaru slyri neu dail?				
	Glendid gwael beudai ac offer.			A all y fferm lanhau a diheintio beudai ac offer yn rheolaidd?				
	Cerbydau cludo da byw ac offer fferm a rennir			A all y fferm osgoi defnyddio cerbydau cludo da byw ac offer fferm a rennir?				
	Diheintio gwael cerbydau cludo da byw ac offer a rennir			A all y fferm sicrhau y caiff unrhyw gerbydau cludo da byw ac offer a rennir eu golchi a'u diheintio yn drwyadl?				
	Staff y fferm ac ymwelwyr			A all y fferm ddarparu dillad diogelu i staff y fferm ac ymwelwyr?				
	Diheintio gwael dillad diogelu a darpariaeth wael o ddipiau esgidiau			A all y fferm ddarparu dipiau diheintio esgidiau a diheintio dillad diogelu?				
	Nodiadau ar argymhellion a chamau gweithredu y cytunwyd â nhw							

7. Arall

A ydych wedi adolygu...?	A yw'r ffactorau risg hyn yn chwarae rôl ar y fferm hon?			Os ydynt, a all y fferm ddefnyddio'r mesur(au) rheoli hwn/hyn a awgrymir? Os yw'n ymweliad achos, ystyriwch **a fydd** y fferm yn eu defnyddio, neu os yw'n ymweliad achos wedi dod i ben, ystyriwch **a wnaeth** y fferm eu defnyddio.	**Gall** - bob amser	**Ar y cyfan** - yn amlach na hanner yr amser	**Yn rhannol** - llai na hanner yr amser	**Na all** - byth
		Oes	**Nac ydyn**					
Arall Cyflawni'r cynllun iechyd buches a rheoli lloi	Bwydo llaeth heb ei drin i loi			A all y fferm fwydo powdr llaeth i loi neu sicrhau bod llaeth wedi'i basteureiddio cyn ei fwydo i loi?				
	Statws iechyd buches gwael a chlefyd endemig cydgyfredol			A all y fferm gynnal cynllun iechyd buches cyfredol i gefnogi lefelau isel o glefydau endemig a chlefydau cynhyrchu?				
	Cynyddu maint y fuches			A all y fferm gyflwyno grwpiau rheolaeth ar wahân i leihau'r risg o ymledu?				
	Nodiadau ar argymhellion a chamau gweithredu y cytunwyd â nhw							

8. Ffactorau risg ychwanegol

A ydych wedi adolygu...?	Ffactorau risg a mesur(au) rheoli a awgrymir ar gyfer cyflwyniad neu ymlediad TB
A oes unrhyw ffactorau risg ychwanegol a mesurau rheoli y gellir eu nodi ar y fferm hon?	**Nodiadau ar argymhellion a chamau gweithredu y cytunwyd â nhw**

Argymhellion ar gyfer camau gweithredu pellach

Cwblhewch y templed isod gyda'r holl argymhellion a wnaed yn dilyn yr ymweliad hwn.

1. Argymhellion i'r ffermwr

Ar ôl asesu'r ffactorau risg ar gyfer y fferm hon, yn gryno, beth yw'r argymhellion â blaenoriaeth ar gyfer mesurau rheoli ymarferol i gefnogi dileu bTB o'r fuches?

Categori ffactor risg	**Argymhelliad/Argymhellion**
1. Gwartheg - symudiadau	
2. Gwartheg - cyffiniol	
3. Gwartheg - haint sy'n weddill	
4. Moch daear	
5. Anifeiliaid eraill	
6. Anuniongyrchol	
7. Arall	
8. Ffactorau risg ychwanegol	

2. Argymhellion i Lywodraeth Cymru ac APHA i'w hystyried

Rwyf wedi cynnal ymweliad cymorth a chyngor Cymorth TB ac mae'r adroddiad hwn yn adlewyrchu fy nhrafodaethau gyda'r ffermwr ac yn gofnod o'm hargymhellion/cyngor i'r ffermwr:

Llofnod			
Enw mewn PRIFLYTHRENNAU		Dyddiad	
Milfeddyg Swyddogol Ymarfer (OV)			

Cefais ymweliad cymorth a chynghori Cymorth TB ac mae'r adroddiad hwn yn gynrychiolaeth dda o'n sgwrs a'r argymhellion a wnaed i mi:

Llofnod		Perchennog/Ceidwad	
Enw mewn PRIFLYTHRENNAU		Dyddiad	

Mae APHA yn un o Asiantaethau Gweithredol Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig ac mae hefyd yn gweithio ar ran Llywodraeth yr Alban, Llywodraeth Cymru a'r Asiantaeth Safonau Bwyd i ddiogelu iechyd anifeiliaid a phlanhigion er budd pobl, yr amgylchedd a'r economi.